

111226 Annandag jul Evelina Johansson

Martyrerna (Årg 1)

Den medvetne struntprataren ”tänker i och för sig logiska och förståndiga tankar; för att påverka åhöraren i viss riktning omvandlas dessa tankar emellertid innan de lämnar personen till strunt. Anledningen härtill är antingen att den medvetne struntprataren finner sina teser för svaga för att uttryckas på vettigt sätt, eller också (och vanligare) att han eller hon betraktar åhöraren som mer eller mindre korkad och därför uttrycker sin tankar på ett så meningslöst förenklat och för korkade personer tillrättalat sätt att struntprat uppstår.”

Citatet kommer från Tage Danielssons Grallimatik – handboken i konsten att prata strunt. Skämtsamt, eftersom det är Tage Danielsson, men är det inte ett mer otäckt exempel på fenomenet som vi möter i dagens episteltext? Det gäller då fenomenet att finna sina teser för svaga för att uttryckas på vettigt sätt.

Stefanos – en av den första generationen kristna och en av kyrkans första diakoner – är i full färd med att sprida evangeliet. Han gör under och håller långa brandtal om frälsningen genom den levande Herren Jesus Kristus.

Detta upprör det judiska etablissemanget och även folk i synagogorna. Några av dem söker upp Stefanos för att krossa honom i debatt. Säkert kommer de dit med resonemang och argument – de söker diskussion och bör ha förberett sig. Men det går inget vidare. ”De kunde inte hävda sig mot visdomen och anden i det han sade”, står det i texten. Deras teser kommer till korta inför Stefanos, visar sig för svaga. För att kunna fälla Stefanos tillgriper de andra medel – en särskild kategori av struntprat, nämligen falska anklagelser. Stefanos påstås ha hädat Gud och Mose och templet.

Såväl historien som nutiden är fulla av liknande exempel. När man inte på ett tillfredsställande sätt kan argumentera mot en uppfattning eller grupp som man är i strid med, då tillgriper man lögn. Judarna vill köpa upp Europa, kristna äter barn, frimurare äter barn, Jesus försöker störta den romerske kejsaren, alla som gör korstecken hatar kvinnor, de som talar i tungor hjärntvättar folk.

Nästa steg, eller kanske en direkt följd av lögnerna kan bli våld, kanske död. Man går från struntprat till struntgörare. Man tystar handgripligen det man inte kunde hantera med ord.

På det sättet blev Jesus anklagad och dräpt, tystad med falska klagelser och våld, av dem som inte kunde hävda sig mot visdomen och anden i det han sade.

När det går den helige Stefanos så som vi läser idag, en händelse som mynnar ut steningen av honom, den 26 december, den dag vi idag firar, då är det förföljelse och död i Jesu efterföljd, av en Jesu lärjunge, för Jesu skull. Stefanos blir en martyr – ett blodsvittne.

Martyrer i kyrkans mening är ju inte alla som dör en våldsam död, inte ens alla kristna som dör på det sättet. Martyrer är de som, i likhet med sankt Stefanos, dödas för sitt kristna vittnesbörds skull, i detta blir de med själva sin död vittnen på att evangeliet om Jesus och frälsningen är centrum i deras liv och håller att dö på. Bland dessa var sankt Stefanos den förste.

Men att Jesu lärjungar skulle förföljas, förtalas och dödas, förutsade Jesus redan före sin egen död, som vi hörde i vårt evangelium idag. Faran är så överhängande som för får som skickas in i en vargflock. ”Akta er för människorna!” säger Jesus. Vi skall vara försiktiga. Inga får ska gå och sticka strupen i vargens gap bara för att vargen står i närheten. Med det sagt är det olyckligt att martyrbegreppet kommit att förknippas så starkt med självbordsattentat. Man kan inte göra sig själv till martyr. Akta er, säger Jesus.

Men han säger också att vi inte kommer att kunna undvika faran, hur vi än aktar oss. Han talar om ”När man utlämnar er” inte om. Världsliga myndigheter, andliga myndigheter, till och med familjemedlemmar skall angripa lärjungarna. Så blev det och är det. Att tillhöra Jesus är ingen garant för lugn och ro, precis tvärtom. Martin Luther skriver ”Till det yttre igenkänns det heliga kristna folket genom det heliga korsets helgelsemedel”. Att förföljas, korsfästas, såsom Kristus blev korsfäst, är ett kännetecken för Kristi kyrka. Blodsvittnena är inget som hör kyrkohistorien till. I många länder runt om i världen blir kristna förföljda och dödade för sin tros skull och kyrkor attackeras och förstörs.

Varför talar då Jesus om detta? För att varna lärjungarna så de rymmer medan tid är? Nej, snarare för att trösta dem så att de törs stanna kvar. Han lovar att när det händer, när man utlämnar hans lärjungar, skall han inte lämna dem ensamma. Den helige Ande ska ge dem ord att svara på anklagelserna – även om vi såg med Stefanos att de rätta orden hjälper föga. Som Herren lovar Jeremia – han skall bli gjord till en befäst stad, en pelare av järn, en mur av koppar. Därför skall han inte rädas sina förföljare. Akta sig, men inte frukta. Skillnaden har att göra med förtroendet för Herrens hjälp. Står Herren vid sitt löfte? Har Herren en mening med det som sker?

Svaret på de frågorna bör vara ja, för Jesu lärjungar, annars kan vi lika gärna lägga oss ned och dö på en gång. Det beskriver också Herren för Jeremia, om man blir förskräckt för fienderna, om förtroendet för Herren inte finns som en mur i ryggen, då kommer man att gå under av rädsla, slås med skräck för dem. I Herren finns modet att orka leva, även under förföljelser.

Det är ingen käck reklamslogan som överlämnas till lärjungarna. ”Följ Jesus – bli plågad och dräpt!” Lagom kul för lärjungarna att ge sig ut med det och försöka förmera skaran. Säkert fanns frestelsen att tala ganska tyst om den detaljen ... ganska snart började den ju emellertid manifesteras sig själv med allsköns tydlighet.

Märkligt nog blev människor inte avskräckta, tvärtom. Kyrkofadern Tertullianus sade ”Martyrernas blod är kyrkans bästa utsäde.” Att människor är beredda att dö för evangeliets sanning är ett vittnesbörd utan jämförelse. Skulle apostlarna ha hittat på uppståndelsen? Kanske. Skulle de ha dött för sitt eget påhitt? Knappast!

Även idag ser vi att det inte är i de länder där kristna jagas och dödas, som kyrkan krymper, tvärtom. I vår del av världen däremot, där förtal och social förföljelse förvisso kan äga rum, nog händer det att en och annan är rädd att tala om för omgivningen att man är troende kristen eller går till gudstjänst, men blodsvittnena är i stort sett obefintliga, och här blir kristna bekännare allt ovanligare.

Därför skall vi förvisso inte söka upp förföljelser, men heller inte huka när de närmar sig. Det som bar och bär martyrerna – vissheten att Jesus lever och håller sina löften och att vittnesbördet genom svårigheter blir välsignat verksamt – det ska bära också oss, dig och mig. Vi kommer nog inte att få bli blodsvittnen, men när vi minns S:t Stefanos och de andra som gått före oss in i döden, när vi läser om de som får sätta livet

till på andra platser, ska vi då inte tro att det som bär dem genom döden ska kunna bära oss genom de i jämförelse ganska ringa svårigheter som vi kan råka ut för på grund av vår kristna tro.

Jesus vill bära oss och därför ger han sig åt oss. I alla tider har det varit viktigt för dem som stått inför avrättning att få ta emot sakramentet först. Så viktigt att man ibland försökt tvinga folk till falska bekännelser genom att lova dem sakramentet enbart om de bekände.

Sakramentet styrker oss för vår uppgift att vittna om Jesus genom alla svårigheter, genom förtal och våld. I det ögonblicket kommer det ni skall säga att läggas i er mun, sade Jesus. Idag bjuder han ut ett annat sorts ord – sig själv, Guds människoblivna Ord, att läggas i våra munnar. Så blir det bokstavligen sant som Jeremia fick höra: De skall inte besegra dig, ty jag är med dig säger Herren, och jag skall rädda dig. Ära vare Fadern och Sonen och den helige Ande, såsom det var av begynnelsen, nu är och skall vara, från evighet till evighet.

Amen.